

**CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА**

ВЛАДА РС

2010. - 2014.

САЖЕТАК ИЗВЈЕШТАЈА

ТОКОМ ПРОТЕКЛОГ МАНДАТА ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ СЕ МИЈЕЊАЛА ДА БИ СВЕ ОСТАЛО ИСТО. Одлично процијенивши незадовољство грађана и потребу за промјеном или бар илузијом промјене која ће се понудити јавности, владајућа странка, почетком 2013. мијења челног човјека Владе и неколико министара и доводи „прву жену на челу једне владе у БиХ“. Но и први премијер у овом мандату (Александар Џомбић) и његова наследница (Жељка Цвијановић) премијери постају као чланови претходне Владе (Џомбић Додикове, Цвијановићева Џомбићеве) и иза себе имају идентичну политичку снагу. И представљају заправо, владе континуитета, што је прва влада често истицала, а друга, из разумљивих разлога, због потребе да се оправда смјена претходника и, јавности прије свега, покаже извјестан дисконтинуитет, који није само персонални, и не баш тако радо. Али од чињеница се не може побјећи.

У ОВОМ МАНДАТУ НАСТАВИО СЕ УБРЗАНИ РАСТ БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ЗАПОЧЕТ У ПРЕТХОДНОМ МАНДАТУ. Буџет Републике Српске у само је 8 година удвостручен. Од милијарду и 98 милиона у 2006. преко милијарду и 600 милиона у 2010. до двије милијарде и 156 милиона у 2014. години. При томе, Буџет, већ дуго, по признању саме Владе, није имао развојни карактер.

С РАСТОМ БУЏЕТА РАСЛО ЈЕ И ЗАДУЖИВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ. При чему је власт у РС свој ентитет задуживала већом динамиком од власти Федерације БиХ, што је довело и до разлика у степену њихове задужености. Наиме, док је, према Дирекцији за економско планирање, при Савјету министара БиХ (Информација о фискалној одрживости БиХ, из октобра 2013), задуженост ФБиХ ниска у поређењу са транзицијским земљама ЕУ и Југоисточне Европе, сектор владе РС у рангу је најзадуженијих земаља, понајвише због наглог раста задуживања од 2007. године. Према званичним информацијама Министарства финансија, укупан дуг РС на крају 2007. године износио је 3 милијарде и 37 милиона КМ. До краја 2010. попео се на 3 милијарде и 710 милиона. Да би се на крају 2013. попео на четири милијарде и 757 милиона КМ. Односно, свега 870 милиона мање од дуга Федерације БиХ. Мјерено по глави становника (per capita) грађани Републике Српске за 50 посто су задуженији од грађана ФБиХ: Тренутни дуг "по глави" становника РС-а износи 3,5 хиљада КМ док грађани ФБиХ у просјеку дугују 2,3 хиљаде КМ.

ОСИМ ПОСЕЗАЊЕМ ЗА КРЕДИТНИМ ЗАДУЖИВАЊЕМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, „БУЏЕТСКА СТАБИЛНОСТ“ ОДРЖАВАНА ЈЕ И СРЕДСТВИМА СА „РАЧУНА ЗА ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ“, НА КОМЕ СУ СВОЈЕВРЕМЕНО ПОЛОЖЕНА СРЕДСТВА ОД ПРИВАТИЗАЦИЈЕ ТЕЛЕКОМА. Ненамјенско трошење средстава са тзв. Ескроу рачуна, на шта је у више наврата упозоравано од стране Главне службе за ревизију јавног сектора РС, довело је до тога да се милијарду и 260 милиона КМ, колико је на рачуну било 2007. године, истопило већ до половине посљедњег мандата. Актуелној премијерки су, тако, умјесто пара на рачуну, остала само неугодна питања, као резултат крајње нетранспарентности у трошењу ових средстава, од стране њених претходника. А подсјетимо, ревизори су упорно упозоравили и да се новац са Ескроу рачуна не би смио трошити за буџетску потрошњу, него би се морао улагати у привреду РС а и да ако се евентуално користи за буџетску потрошњу, то не би смјело радити без сагласности Народне скупштине.

УПРАВО ПРИЧА О НОВЦУ УКАЗУЈЕ НА НАЈОЗБИЉНИЈУ ГРЕШКУ КОЈУ ЈЕ НАПРАВИЛА ВЛАДА

АЛЕКСАНДРА ЦОМБИЋА. Прокламовани континуитет је, наине, био немогућ. Јер је привид раста и социјалног мира, у претходном мандату, уз пројектовану нереалну јавну потрошњу (сјетимо се само 100-постотног повећања плата политичарима у РС), одржаван захваљујући кредитима и „резервном буџету“, односно сталним посезањем за новцем са ЕСКРОУ рачуна од приватизације и сукцесије, без којих би извршење Буџета дошло у питање. Али, новац се ЕСКРОУ рачуна је, у међувремену, потрошен и „стари“ кредити почели стизати на наплату. А привреда није оспособљена да издржава тако велику јавну потрошњу. Нити да омогући запошљавање већег броја грађана у реалном сектору, као једином здравом извору финансирања. А управо то је требао бити главни задатак и постао је кључни неуспјех Владе. И завршило поразном сликом актуелног степена економског развоја РС, њене задужености и квалитета живота њених грађана.

ЦЦИ ЈЕ, ЈОШ ОД 2007. ГОДИНЕ, ПОЧЕО, А ОНДА НАСТАВИО СВЕ ДО 2014, УПОЗОРАВАТИ ВЛАДУ РЕПУБЛИКУ СРПСКЕ НА ПОТРЕБУ ФОКУСИРАЊА НА ЖИВОТНЕ ПРОБЛЕМЕ ГРАЂАНА. Чак и недовољна ефикасност, није најзначајнији проблем Владе РС, односно проблем који грађани Републике Српске имају са Владом. Најзначајнији проблем је у погрешном избору приоритета у раду. ЦЦИ је упорно упозоравао, да ни евентуално добра ефикасност у раду, неће донијети позитивне резултате, у животима грађана РС, јер циљеви нису правилно постављени, односно власт није фокусирана на рјешавање животних проблема својих грађана.

ВЛАСТ БЕЗ ЖЕЉЕ ИЛИ ХРАБРОСТИ ДА СЕ СУОЧИ СА ЗАИСТА ОЗБИЉНИМ ПРОБЛЕМИМА И УЋЕ У НЕПОПУЛАРНЕ АЛИ НУЖНЕ РЕФОРМСКЕ ПРОЦЕСЕ, БАВИЛА СЕ, ИСТОВРЕМЕНО, КУПОВАЊЕМ СОЦИЈАЛНОГ МИРА И ТРОШЕЊЕМ НА ЛУКСУЗ ЗА ПОЛИТИЧКУ ЕЛИТУ. На располагању власти у РС, у посљедња 2 мандата била су огромна средства од приватизације (више од милијарду и 260 милиона), још већа средства од у овом периоду дигнутих кредита, те средства од ПДВ-а, која су значајно увећала Буџете на свим нивоима. Но, умјесто улагања у привреду и економски развој, те подстицање запошљавања у реалном сектору, Република Српска је највећи дио расположивог новца убризгала у јаву потрошњу, између осталог и започевши циклус неразумног прекомјерног повећавања плата политичара, који се проширио на цијелу земљу. Али и проводећи крајње спорне грађевинске пројекте и набавке возила, који својим луксузом и цијеном коштања одударују од опште социјалне слике и у нескладу су са приоритетима грађана Републике Српске.

ПРОГРАМ РАДА ВЛАДЕ РС, НИТИ ЈЕДНОМ ТОКОМ АКТУЕЛНОГ МАНДАТА НИЈЕ ДОНЕШЕН НА ВРИЈЕМЕ. Влада РС не поштује властити Пословник о раду, који у Члану 27. став 2 прописује да Програм рада доноси Влада, до краја текуће године за наредну годину. У три прве године мандата Програм је доношен у фебруару, а Програм за 2014, усвојен је тек 13.03.2014. Одговорност за ово стање је у суштини, на Народној скупштини, односно њеном руководству, које злоупотребљава чињеницу да у њиховом Пословнику о раду није прецизно наведен рок за усвајање програма рада. Влада РС је, наине, у кашњењу због оправдане потребе за усклађеношћу активности извршне и законодавне власти, али је то свакако не оправдава да не уради посао како Пословник прописује, а након тога и у складу са потребама изврши прилагођавање Програма.

ОД НЕРЕАЛИЗОВАНИХ МЈЕРА, ИЗ ГОДИШЊИХ ПРОГРАМА РАДА, У АКТУЕЛНОМ МАНДАТУ, МОЖЕ СЕ НАПРАВИТИ ЧИТАВ ЈЕДАН ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА. Највише нереализованих мјера

из плана Владе, а поредећи пуне године мандата, налазимо у 2012. години, када је тачно 100 мјера остало нереализовано; годину раније, Влада није реализовала 95 планираних мјера; док је у прошлој 2013. години остало 70 нереализованих мјера. У посљедњој години мандата крајњу реализацију не знамо, али можемо претпоставити на основу резултата остварених у првих 7 мјесеци, за којих је реализовано 165 од 383 планиране мјере, или 43% планираног.

ПЛАН И РЕАЛИЗАЦИЈА ЗАКОНА У АКТУЕЛНОМ МАНДАТУ ДАЛЕКО СУ ИСПОД ПОКАЗАНОГ У ПРЕТХОДНОМ. Кумулативно, реализација планираног у оба мандата је готово идентична и креће се око 70%. Међутим, укупан број планираних закона у посљедње 4 године (не базирући се на преклапања), је за 30% мањи од плана за 4 године претходног мандата. Тако да је број планираних закона у актуелном мандату, заправо готово идентичан броју реализованих закона у претходном мандату. Односно, у претходном мандату Влада је укупно планирала 448 закона, а утврдила 306. А у актуелном је планирала 309, а (до 31.07) утврдила 217.

При томе број Програмом рада планираних закона у посљедњих 8 година доживио је драстичан пад. Од 123 планирана закона у 2007. години, до 59 у 2014.

ВЕЋ САДА СЕ МОЖЕ УСТВРДИТИ ДА ЋЕ И УКУПНА РЕАЛИЗАЦИЈА ЗАКОНА (И ПЛАНИРАНИХ И НЕПЛАНИРАНИХ) ОД СТРАНЕ ВЛАДЕ, У АКТУЕЛНОМ МАНДАТУ БИТИ МАЊА НЕГО У ПРЕТХОДНОМ. Од 2007. до 2010. утврђено је 337 различитих закона, а од 2011. до 31.07.2014. њих 284.

ЗАДРЖАН ЈЕ И ЛОШ УТИЦАЈ ВЛАДЕ НА РЕЗУЛТАТЕ НС РС. Недовољна ефикасност Владе у креирању аката који су Програмом рада планирани за реализацију у одређеном периоду, те, споро обрађивање закона и њиховом пребацавању из форме нацрта у форму приједлога, били су главни узрочници неизвршавања планираних обавеза од стране НС. Примјера ради, Закон о прекршајима, морао је поново у процедуру, јер је прошло преко 6 мјесеци од када је био у форми нацрта прихваћен од стране посланика у НСПС, а Влада РС га није никада из форме нацрта пребацила у завршну форму приједлога.

НЕТРАНСПАРЕНТНОСТ ЈЕ КАРАКТЕРИСТИЧНА ЗА СВЕ ДОСАДАШЊЕ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ. Посланици опозиције су се, рецимо, у НС РС често ишчуђавали како не могу добити информације о стању на ЕСКРОУ рачуну којим располаже Влада РС. А исто је и са неким значајним приватизацијским уговорима, о чијим детаљима влада упорно одбија упознати јавност.

РАЗЛИЧИТА МИНИСТАРСТВА У РАЗЛИЧИТОМ СТЕПЕНУ ДОПРИНОСЕ РАДУ ВЛАДЕ. У посљедње 4 године највише аката за потребе одржаних сједница актуелне Владе РС припремљено је од стране 4 министарства: Министарства индустрије, енергетике и рударства, Министарства финансија, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства просвјете и културе, која су предложила, укупно, 3.968 мјера или 46% од свих предложених мјера на сједницама Владе РС. С друге стране, Министарство за избјеглице, расељена лица и повратнике је учествовало у раду Владе са тек 1,6% припремљених мјера, током ћитавог мандата, а тек нешто боље је Министарство науке и технологије које је учествовало у раду са 194 мјере у претходне 4 године.

ОД 48 РЕВИЗОРСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА ЗА 16 МИНИСТАРСТАВА ВЛАДЕ РС, ЗА ПРВЕ 3 ГОДИНЕ РАДА ВЛАДЕ – 24 СУ „МИШЉЕЊА СА РЕЗЕРВОМ“ А 2 НЕГАТИВНА. Оба негативна мишљења

односе се на рад Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, а ово министарство има и једно „мишљење са резервом“, у првој години свог рада. Занимљиво је и да су негативна мишљења добијена са 2 различита министра на челу овог министарства: Мирослава Миловановића (2012) и Стеве Мирјанића (2013). А занимљиво је и да је Федерално министарство пољопривреде такође, од ревизора, оцјењено негативно (и то 3 године заредом). Негативно мишљење Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске добило је због тога што збирни годишњи финансијски извјештаји Министарства не приказују истинито и објективно, по свим материјално значајним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза и извршење буџета, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања. Не придржава се законских оквира у своме дјеловању и на тај начин шаље јасну поруку грађанима, да ако не поштују законе то не мора нико да ради.

УМЈЕСТО ТЕСТИРАЊА ДОНЕШЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ НА СЕБИ, ВЛАСТ НАГРАЂУЈЕ КРШИТЕЉЕ ЗАКОНА. Актуелна Влада имала је одличну прилику да покаже своју вјеродостојност, односно да са ријечи пређе на дјела и да усвојену Стратегију за борбу против корупције, примјени без икакве селективности на одговорне из институција акцентираних у ревизорском извјештају, а који су допринијели значајним проблемима у одређеним областима и нанијели директну штету Буџету РС и индиректно грађанима РС. Влада која би требала да буде примјер провођења сопствених закона, међутим, одлучила се за нештосасвим друго - бивши Министар, Мирослав Миловановић, након смјене Владе Александра Џомбића, добио је мјесто савјетника у кабинету предсједнице Владе РС, а на Општим изборима 2014. године кандидован за посланика испред СНСД-а. Што говори о потпуном одсуству осјећаја за одговорност код највиших именованих лица. Слична ситуација десила се и 2010. године, када је Министарство породице, омладине и спорта добило негативно мишљење, а тадашњи министар је ишао на јавно саслушање у НС РС пред Одбор за ревизију. Епилог - министар Драгосављевић је постао директор ЈП "Службени гласник РС".

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ СНОСИ ЗНАЧАЈАН ДИО ОДГОВОРНОСТИ ЗА ТЕШКЕ ПОСЉЕДИЦЕ ПРИРОДНЕ КАТАСТРОФЕ КОЈА ЈЕ У МАЈУ ПОГОДИЛА РЕПУБЛИКУ СРПСКУ. Унутар ње појединци су на вријеме упозоравали на пријетећу опасност и на мјере које је потребно предузети. Бивши министар пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, Радивоје Братић, још почетком 2010. упозоравао је да је обнова система одбране од поплава далеко најважнији задатак за Републику Српску и да се тај посао мора завршити најкасније до краја 2011. године, јер сјеверном дијелу РС, који се налази, у сливу саве, пријети реална опасност од катастрофе несагледивих размјера. Његова процјена била је да је потребно 60 милиона еура да се систем доведе у добро стање. Подсјећамо све се дешава свега пар година од продаје Телекома РС за 646 милиона еура, 11 пута већу суму од оне која је била потребна да се грађани РС заштите од катастрофе, која нас је на крају погодила. 11 пута већу суму која је потрошена на крајње нетранспарентан начин, који је укључивао и игнорисање захтјева народних посланика у НС РС, за информисањем о утрошку поменутих средстава.

НА КРАЈУ МАНДАТА, ЈЕ ВИШЕ НЕЗАПОСЛЕНИХ И МАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ, НЕГО НА ПОЧЕТКУ. За вријеме актуелног мандата број запослених у РС смањен је за 4.467. истовремено, број незапослених у РС је порастао за 2.031 (и то захваљујући побољшавању стања од 2013. године). Да невоља буде већа, порастао је и број пензионера и, у овом мандату, премашио број запослених (РС је у марту 2014. године исплатила пензије за 246.033 корисника права, а у истом мјесецу регистровано је само 239.986 запослених у

РС). За вријеме актуелног мандата забиљежен је раст просјечне плате у РС од 39 КМ, а просјечне пензије од 28 КМ. Влада РС је прошле године у септембру, прекинула тренд пада просјечних пензија, који траје од 2009. године, и извршила, до данас, два повећања пензија па је тако просјечна пензија дошла на ниво од 331 КМ. Истовремено цијена синдикалне потрошачке корпе повећана је за чак 181 КМ, односно 4 и по пута више од повећања просјечне плате и 6 и по пута више од повећања пензија. Притом, она – као минимум нужан једном цивилизованом бићу - је већ и онако недостижна за већину грађана Републике Српске, који су као и већина грађана БиХ, сведени на борбу за голо преживљавање.